

Kurzusleírás (tematika)

Kurzus neve: Műkritika: képzőművészet és design

Alcím (HA VAN): Kritika és kritikaiság a modern és a kortárs művészetben

A kurzus oktatója/i: Haba Péter, Huth Júliusz

e-mail cím, telefonszám: huthjuliusz@gmail.com, +36309983748

Kód: B-DK-503-2	Tantervi hely: DK	Javasolt félév: 3.	Kredit: 5 (előadással együtt)	Tanóraszám: Egyéni hallgatói munkaóra:
Kapcsolt kódok: -	Típus: szeminárium	Szab.vál-ként felvehető-e? nem	Szab.vál. esetén sajátos előfeltételek:	

A kurzus kapcsolatai (előfeltételek, párhuzamosságok):

A kurzus célja és alapelvei:

A tárgy célja, a modern művészeti kritika születésének és történetének megismertetése mellett elsősorban a rendszerváltás után kialakuló kortárs művészeti mezőben zajló főbb kritikai diskurzusok elemzése. Az első három alkalom során a hallgatók megismerkedhetnek az autonóm művészeti mező és a modern műkritika születésének történetével, a Kádár-korszak avantgárd és neoavantgárd művészete, valamint a nyolcvanas évek posztmodern fordulata körüli főbb kritikai diskurzusokkal. Az ezt követő hat alkalom során a kilencvenes években megjelenő, a kortárs művészeti diskurzust azonban mind a mai napig meghatározó témák kerülnek bemutatásra a korszak fontosabb kiállítási és egyéb műkritikai szövegeinek bemutatásán és elemzésén keresztül. A hallgatóknak így lehetőségük nyílik megismerni a kortárs művészet intézményrendszerének, kritikai műhelyeinek és fórumainak a működését, valamint megismerkedhetnek a legjellemzőbb kritikai műjajokkal (előadás, recenzió, kiállításkritika, műelemzés, esszé, vitairat). Az utolsó három, kiállításlátogatásokkal egybekötött alkalom során az elmúlt évek főbb kortárs művészeti tendenciái kerülnek majd a fókuszba.

Tanulási eredmények (fejlesztendő szakmai és általános kompetenciák):

Tudás:

A nemzetközi és elsősorban a hazai kortárs művészeti mező történetének, intézményeinek és főbb kritikai diskurzusainak a megismerése

Képesség:

A kritikai gondolkodás fejlesztése, művészeti és műkritikai diskurzusok értelmezése, a kulturális termelési mezők belső mechanizmusainak értelmezése

Attitűd:

A kurzus keretében feldolgozandó témakörök, témák:

Bevezetés:

1. A művészeti mező és a műkritika a 19. században
2. Avantgárd/neoavantgárd művészet és műkritika a Kádár-korszakban
3. Az „avantgárd halála” és a posztmodern fordulat a nyolcvanas években

Kilencvenes évek:

4. A rendszerváltás és az új művészeti mező kialakulása
5. Kánonviták és rehabilitációs kiállítások
6. A társadalomkritikus művészet és hiánya
7. A feminista kritika megjelenése
8. Szalonviták a Műcsarnokban
9. Generációs feszültségek

Kortárs:

10. A szocialista múlt emlékezete és újraértelmezése

11. A társadalmilag elkötelezett művészet dilemmái

12. Újabsztrakció, posztinternet és poszthumán

Részletes szakmai tematika/leírás/brief 12 hétre lebontva

1. A művészeti mező és a műkritika a 19. században

Témák: a modern kori kiállítások és a műkritika, a művészeti mező és a korlátozott termelési mező születése

Kötelező irodalom: nincs

2. Avantgárd/neoavantgárd művészet és műkritika a Kádár-korszakban

Témák: a Kádár-korszak művészeti rendszere, kritikai viták a neoavantgárd körül

Kötelező irodalom: nincs

3. Az avantgárd „halála” és a posztmodern fordulat

Témák: posztmodern és piaci fordulat, későkapitalizmus, újfestészet

Kötelező irodalom:

Birkás Ákos: Az avantgárd halála (1982)

<https://artpool.hu/AI/al01/Birkas2.html>

4. A rendszerváltás és az új művészeti mező kialakulása Magyarországon

Témák: a kortárs művészet új intézményrendszere, a főbb művészeti és kritikai diskurzusok

Kötelező irodalom:

Chikán Bálint: A provincia megszűnik, a régió megmarad (1991)

(PDF-ben töltem)

Kötelezően megnézni:

Wahorn András: Kultúrember (1991)

https://www.youtube.com/watch?v=FuhiEJtNpFg&ab_channel=AndrasWahorn

5. Kánonviták a kilencvenes években és a kortárs művészettörténetben

Témák: az avantgárd és a kortárs művészet intézményi és szimbolikus hatalomátvétele, az új kánon és a kritikai diskurzusok

Kötelező irodalom:

Forgács Éva: Mától kezdve így volt? (1991)

(PDF-ben töltem)

6. A társadalmi diskurzus és hiánya a kilencvenes években

Témák: issue based art, kritikai fordulat, társadalomkritikus művészet, Polifónia kiállítás

Kötelező irodalom: A Polifónia - Társadalmi kontextus mint médium a kortárs művészetben című kiállításához kapcsolódó szimpóziumról készült beszámoló (1993)

<https://mek.oszk.hu/21200/21268/21268.pdf>

7. A feminista kritika megjelenése

Témák: nőművészet, új kritikai diskurzusok a nőművészetben, Vízpróba, Omnia Mutantur

Kötelező irodalom:

András Edit: Fájdalmas búcsú a modernizmustól. Az átmenet időszakának terhei (1997)

(PDF-ben töltem)

8. Szalonviták a Múcsarnokban

Témák: a Múcsarnok és a művészszövetségek harcai a kilencvenes években, heteronóm, szépművészeti és kortárs művészeti termelők, pozícióharcok és szimbolikus politika

Kötelező irodalom:

P. Szűcs Julianna: Kutyából nem lesz szalon (1997)

(PDF-ben töltem)

9. Generációs feszültségek a kilencvenes évek művészetében

Témák: A „felszentelt” és az „eretnek” avantgárd, Üzenet a mestereknek-vita

Kötelező irodalom:

Sturcz János: Üzenet a mestereknek. A kortárs magyar művészet megítélésének és önértékelésének problémáiról az átmenet időszakában (1998)

(PDF-ben töltem)

10. A szocialista múlt emlékezete és újraértelmezése

Témák: Emlékeztdiskurzusok, az államszocializmus emlékezete és újraértelmezése a kortárs művészetben és művészettörténetben

Kötelező irodalom:

Márkus Eszter: Változ(tathat)ó kánonok. Mattis Teutsch János kései művészetének újraértékelése (2020)

<https://balkon.art/home/print/balkon->

[2020_5/?fbclid=IwAR1FQ5Wwz2t5CQkjDjPfx17BllD0OVAQ4ikF_ISkebMzC4I78Jfq7KR_jxg](https://balkon.art/home/print/balkon-2020_5/?fbclid=IwAR1FQ5Wwz2t5CQkjDjPfx17BllD0OVAQ4ikF_ISkebMzC4I78Jfq7KR_jxg)

11. A társadalmilag elkötelezett művészet dilemmái

Témák: a társadalmilag elkötelezett művészet kritikája a 2010-es években

Kötelező irodalom:

Nagy Edina: Gesamtkunstwerk vagy Biennálé? (2012)

http://tranzitblog.hu/gesamtkunstwerk_vagy_biennale/

12. Újabsztrakció, posztinternet és poszthumán

Témák: Új absztrakció a 2010-es években

Kötelező irodalom: később

Tanulásszervezés/folyamatszervezés sajátosságai:

A kurzus menete, az egyes foglalkozások jellege és ütemezésük konkrét dátumokkal, határidőkkel!

A hallgatók tennivalói, feladatai: pontos leírás, kiadás és leadás dátuma!

A tanulás környezete: tanterem (A konkrét helyszínt a központi elosztás után az oktatási titkárok vezetik be a neptunba)

Értékelés:

Az értékelés a hallgatói teendők, feladatok elvégzésével arányos.

Az érdemjegy kiszámítása

Órákon való részvétel: 33%

Az órákon való részvétel legalább nyolc alkalommal kötelező. Ez az átmenőjegy megszerzésének az alapfeltétele. Amennyiben indokolt esetben a megfelelő számú részvétel mégsem lehetséges, akkor a kötelező beadandó mellett az átmenőjegy megszerzéséhez a hallgatónak szóbeli vizsgát is kell tennie.

Órákon való aktivitás: 33%

A kurzus jelentős mértékben épít a kilencvenes évek kritikai irodalmának az elemzésére. Több szöveg kollektív módon kerül majd megbeszélésre. Emellett minden hallgatónak referálnia kell legalább egy témából.

Dolgozat/beadandó: 33%

Egy kb. 8.000 karakteres, a kurzus tematikájához kapcsolódó aktuális témával (kiállítás, könyv, kritikai szöveg vagy valamilyen online vagy offline művészeti esemény) szöveg (műkritika, esszé, recenzió) megírása.

Kötelező irodalom:

Kötelező irodalom:

Paul O'Neill A kurátori fordulat: a gyakorlattól a diszkurzusig In. Kékesi-Lázár-Varga-Szoboszlai: *A gyakorlattól a diszkurzusig – Kortárs művészetelméleti szöveggyűjtemény*. MKE, Képzőművészet-elméleti Tanszék, 2012. 325-341.

<http://www.mke.hu/adat/szoveggyujtemeny.pdf>

James Elkins: Art Criticism is Too Easy. *New Art Examiner: What (ever) happened to (real) Art Criticism?* September-October/2018. 1-10.

https://www.academia.edu/39259279/The_State_of_Art_Criticism_in_2019

Az órákhoz további kötelezően elolvasandó szövegek tartoznak, amelyek kollektív módon kerülnek majd megbeszélésre

Ajánlott irodalom:

Pierre Bourdieu: Alapelvek a kulturális alkotások szociológiájához In. Wessely Anna (szerk.): *A kultúra szociológiája*. Osiris, Budapest, 2008. 174-185.

Donald Burton Kuspit: *Art criticism*. Britannica.com

<https://www.britannica.com/art/art-criticism>

James Elkins-Michael Newman: *The State of Art Criticism*. Routledge, London, 2008.

Gilda Williams: *How to Write About Contemporary Art*. Thames and Hudson. London. 2014.

Clement Greenberg: Avantgárd és giccs. In. Józsa Péter: *Művészetszociológia. Válogatott tanulmányok*. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1978. 93-104.

Boris Groys: A tautológiáé a jövő. In. *Az utópia természetrajza*. Kijárat, Budapest, 1997.

Nicolas Bourriaud: *Relációsztétika*. Műcsarnok, Budapest. 2006.

Clair Bishop: A szociális fordulat: A kollaboráció és elégedetlenei. In. Beöthy Balázs (szerk.): *VISSZA-CSATOLÁS. exindex antológia*. C3, Budapest, 2011. 58-67.

<http://exindex.hu/index.php?page=3&id=531>

Jacques Ranciere: A politikus művészet paradoxonjai. In. *A felszabadult néző*. Műcsarnok, Budapest, 2013.

Griselda Pollock: Kánon és kultúrharc In. Kékesi-Lázár-Varga-Szoboszlai: *A gyakorlattól a diszkurzusig – Kortárs művészetelméleti szöveggyűjtemény*. MKE, Képzőművészet-elméleti Tanszék, 2012. 199-2018.

Oskar Batschmann: *Kiállító művészek*. L'Harmattan, Budapest, 2012.

Egyéb információk:

Bármilyen más információ, amely elősegíti a diákok számára a kurzus megismerését.

Tanórán kívüli konzultációs időpontok és helyszín:

Van-e erre lehetőség, ennek formája, lehetőség szerint időpontja

Pl. fogadóóra időpontja, helyszíne, kapcsolatfelvétel módja.